

Sygn. akt I C 74/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Jacek Włodarczyk

Protokolant : Ewa Lenartowicz

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2016 roku w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa V. K.

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Częstochowie

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. nie obciąża powódki V. K. kosztami procesu;

3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Częstochowie na rzecz adwokata B. M. kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc z urzędu udzieloną powódce V. K..

Sygnatura akt I C 74/14

UZASADNIENIE

Powódka V. K. w pozwie z dnia 24.02.2014r, wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Częstochowie kwoty 2.000.000 zł. Wskazała, że powodem żądania zapłaty jest fakt, iż Wydział Penitencjarny Sądu Okręgowego w Częstochowie w dniu 17.09.2013r nie udzielił jej przerwy w karze, mimo, że dysponowała dokumentem, z którego wynikało, że musi być leczona poza więzieniem. Z tego powodu „umarły” jej nerwy w oku i nigdy niczego już nim nie zobaczy. O tym, że decyzja Sądu Okręgowego w Częstochowie była niesłuszna świadczy fakt, że Sąd Okręgowy w Katowicach, gdy została przewieziona do K. udzielił jej żądanej przerwy. Do pozwu powódka załączyła jedynie opinię o stanie zdrowia z 23.08.2013r sporządzoną przez lekarza z Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w L. , z której wynika, że powódka dysponowała dokumentami, z których wynikało, że została zakwalifikowana do leczenia na Oddziale Okulistycznym Szpitala (...) w K. w dniu 27.08.2013r.

W piśmie z dnia 17.03.2015r-k. 125-127, powódka uzupełniła swoje stanowisko twierdząc, że odmowa udzielenia przerwy w karze z dnia 17.09.2013r przyczyniła się do utraty przez powódkę wzroku. Sąd bowiem nie wziął pod uwagę, że powódka została przez lekarza okulistę E. O. (1) skierowana do leczenia szpitalnego. Nie wzięto też pod uwagę opinii lekarza A. B., z której wynikało, że powódka nie może być leczona w zakładzie karnym. Jako podstawę prawną roszczenia powódka wskazała art. 417 § 1 kc oraz art. 445 § 1 kc w zw. z art. 444 § 1 kc.

Pozwany Skarb Państwa- Sąd Okręgowy w Częstochowie wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że w orzecznictwie prezentowany jest pogląd, iż

Skarb Państwa nie może ponosić odpowiedzialności na podstawie art. 448 kc z powodu naruszenia dóbr osobistych, bowiem pozwany w takiej sytuacji powinna być osoba fizyczna. Zarzucił dalej, że powódka nie wykazała, że działanie lub zaniechanie pozwanego, z którego jej zdaniem wynika szkoda, było bezprawne i zawinione.

1. Ustalenia faktyczne.

Powódka V. K. była osadzona w Zakładzie Karnym w L., w którym odbywała karę 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd Okręgowy w Częstochowie w sprawie III K. (...), postanowieniem z dnia 14.06.2011r udzielił powódce przerwy w karze na okres 4 miesięcy do dnia 14.10.2011r. Zobowiązano powódkę do podjęcia leczenia, ponieważ powodem udzielenia przerwy był zły stan zdrowia powódki, u której rozpoznano stan po udarze mózgu, nadciśnienie tętnicze, jaskrę, stan po odwarstwieniu siatkówki, cukrzycę i podejrzenie Zespołu (...). Powódka została skierowana na leczenie operacyjne oka prawego w Klinice (...) w K., termin konsultacji wyznaczono na 19.07.2011r.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. III Kow (...) k. 3-9, 88)

W okresie udzielonej przerwy w karze powódka złożyła wniosek o udzielenie dalszej przerwy w karze z powodu podjęcia leczenia okulistycznego. Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 13.10.2011r w sprawie III K. (...) udzielił powódce dalszej przerwy w karze na okres 4 miesięcy do dnia 14.02.2012r. Zobowiązano powódkę do kontynuowania leczenia wskazując, że powódka miała na dzień 12.10.2011r wyznaczony termin badania okulistycznego, kolejny termin badania jest wyznaczony na 6.12.2011r.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. akt III Kow (...) k. 2-3, 21-22)

W okresie udzielonej przerwy w karze powódka złożyła wniosek o udzielenie kolejnej, dalszej przerwy w karze z powodu kontynuacji leczenia okulistycznego. Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 6.02.2012r w sprawie III Kow (...) udzielił powódce dalszej przerwy w karze na okres 4 miesięcy do dnia 14.06.2012r. Zobowiązano powódkę do kontynuowania leczenia .

(dowód: odpis postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie w sprawie III Kow (...) k. 77).

W okresie udzielonej przerwy w karze powódka złożyła następny wniosek o udzielenie dalszej przerwy w karze z powodu kontynuacji leczenia okulistycznego i pogarszającego się stanu zdrowia. Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 13.06.2012r w sprawie III Kow (...) udzielił powódce dalszej przerwy w karze na okres 4 miesięcy do dnia 14.10.2012r. W postanowieniu wskazano, że z dokumentacji medycznej wynika, że u powódki stwierdzono tętniaka , a powódka wymaga opieki osób trzecich.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. akt III Kow (...) - k. 2, 31)

W dniu 7.09.2012r powódka złożyła kolejny wniosek o udzielenie przerwy w karze , ale pismem z dnia 26.09.2012r wniosek cofnęła, ponieważ zamierzała złożyć wniosek o zawieszenie wykonania kary. Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 28.09.2012r w sprawie III Kow (...) umorzył postępowanie co do wniosku o udzielenie przerwy w karze.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. III Kow (...) k. 2-3, 15, 16)

W dniu 10.10.2012r powódka złożyła kolejny wniosek o udzielenie przerwy w karze. W przedmiocie wniosku wyznaczono posiedzenie na dzień 20.12.2012r, na które powódkę wezwano zobowiązując do przedstawienia oryginałów dokumentacji medycznej. Powódka nie złożyła żądanej dokumentacji i nie stawiła się na posiedzenie. Sąd Okręgowy w Częstochowie z w/w przyczyn postanowieniem z dnia 29.12.2012r w sprawie III K. (...) odmówił udzielenia przerwy w karze.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. III Kow 2078/12- k. 3, 40, 44, 45)

W dniu 22.02.2013r obrońca powódki złożyła wniosek o udzielenie kolejnej przerwy w karze. Wniosek został złożony po upływie okresu ostatniej przerwy zakończonej 14.10.2012r. Sąd zwracał uwagę obrońcy powódki, że wniosek o udzielenie przerwy musi być złożony przed zakończeniem ostatniej przerwy. Mimo to wniosek został podtrzymany, wobec czego Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 15.04.2013r w sprawie III Kow (...)umorzył postępowanie w przedmiocie wniosku z przyczyn formalnych.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. III Kow (...)k. 2-3, 7, 10)

Powódkę ponownie osadzono w Zakładzie Karnym w dniu **28.05.2013r.** W dniu 13.06.2013r obrońca powódki złożyła kolejny wniosek o udzielenie przerwy w karze. Powołała się w nim na zły stan zdrowia powódki i fakt, że w Zakładzie Karnym nie może przyjmować zaleconych jej leków. Z opinii lekarskiej z dnia 4.07.2013r wynika, że powódce podczas pobytu w ZK w L. proponowano : umieszczenie na Izbie Chorych i wykonanie angio TK głowy- odmówiła, w dniu 2.07.2013r neurolog skierował ją do Oddziału Neurologicznego AŚ w G. w celu wykonania diagnostyki – odmówiła, skierowano powódkę do poradni kardiologicznej w celu leczenia z powodu nadciśnienia i kontroli z powodu Zespołu (...) – także odmówiła. Stwierdzono także, że powódka na terenie zakładu karnego porusza się sama, sama wykonuje czynności higieniczne, sama pisze pisma i je czyta. Biegły neurolog po badaniu powódki stwierdził, że jej stan zdrowia nie stanowi przeciwwskazania do odbywania kary pozbawienia wolności. Podkreślił, że powódka odmawia pomocy lekarskiej w warunkach penitencjarnych. W dniu 14.08.2013r lekarz E. O. (1) wystawiła dla powódki skierowanie do szpitala w związku z podejrzeniem obwodowego odwarstwienia siatkówki oka lewego. Powódka miała wyznaczony termin badania **– a nie wykonania zabiegu operacyjnego na dzień 29.08.2013r** . Kolejny termin badania wyznaczono na 24.09.2013r. **Powódka podczas posiedzenia sądu oświadczyła, że jeśli nie zostanie jej udzielona przerwa w karze to odmawia doprowadzenia na to badanie wyznaczone na 24.09.2013r.** Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z dnia 17.09.2013r w sprawie III Kow (...) odmówił powódce udzielenia przerwy w karze. Wskazano, że z opinii lekarskich wynika, iż powódka może odbywać karę pozbawienia wolności, oraz, że odmawia korzystania z pomocy medycznej w warunkach zakładu karnego. Sąd Okręgowy w Katowicach w dniu 28.01.2014r w sprawie VIII Kow (...) udzielił powódce przerwy w karze w celu podjęcia leczenia operacyjnego okulistycznego . Przerwy udzielono do 31.07.2014r.

(dowód: akta SO w Częstochowie sygn. III Kow 1286/13- k. 2, 14-16, 19, 51-52, 88, 105-106, 135, 147, 148, 217-218)

Podczas pobytu powódki w ZK w L. , powódka pozostawała pod opieką lekarską kierownika ambulatorium lekarza A. B.. W warunkach izolacji przeprowadzenie diagnostyki okulistycznej i zabiegów okulistycznych na oku było niemożliwe. Powódka dokonała samouszkodzenia oka, zasypując je miałem szklanym. Z tego powodu zgłaszała zagrożenie odwarstwienia siatkówki. Personel ambulatorium ustalał terminy konsultacji w związku ze zgłaszanymi problemami okulistycznymi przez powódkę. Rozpoznanie przyjmowano na podstawie dokumentów przedstawianych przez powódkę.

(dowód: zeznania świadka A. B.-k. 194-197).

W L. powódka była 3 – krotnie u lekarza E. O. (1) – 19.11.2008r, 11.05.2011r i 14.08.2013r. E. O. (1) nie miała specjalistycznego sprzętu by wykonać szczegółowe badania. Opierała się więc na twierdzeniach powódki. Na tej podstawie przyjęła, że u powódki występuje Zespół (...), że powódka cierpi na jaskrę. Sama wykonała tylko badanie tylnego odcinka gałki ocznej. Jedynie podejrzewała, że mogło dojść do odwarstwienia siatkówki i dlatego, chcąc to zweryfikować, skierowała ją do szpitala w celu diagnostyki i ewentualnego leczenia. Tego dotyczyły wystawiane skierowania.

(dowód: zeznania świadka E. O. (1) –k. 203- 205)

Biegły sądowy P. W. w opinii wydanej dla Sądu Rejonowego w Bytomiu stwierdził, że powódka aktualnie (20.12.2014r), nie może odbywać kary pozbawienia wolności z uwagi na stan zdrowia.

(dowód: opinia lekarska – k. 128-134).

Biegły sądowy okulista M. S., po zapoznaniu się z aktami sprawy i badaniu powódki, stwierdziła, że stwierdzone przez E. O. w dniu 14.08.2013r. podejrzenie odwarstwienia siatkówki oka lewego powódki, wymagało wykonania badań potwierdzających lub wykluczających to schorzenie. W razie jego potwierdzenia jedyne leczenie to laseroterapia lub leczenie operacyjne. Nie istnieje leczenie farmakologiczne, które wg powódki stosowano wobec niej podczas przerwy w karze. Biegły nie stwierdziła jednak cech odwarstwienia siatkówki oka lewego. Fakt nie udzielenia powódce przerwy w karze nie wpłynął na pogorszenie jej stanu zdrowia. Pogorszyć stan zdrowia mogły odmowy przez powódkę poddania się badaniom, które oferowała jej więzienna służba zdrowia. W opinii biegły stwierdziła, że wydaje się konieczne zbadanie powódki w okulistycznym ośrodku referencyjnym z uwagi na wątpliwości wynikające z posiadanej przez nią kserokopii legitymacji członka Polskiego Związku Niewidomych z rozpoznaniem zwyrodnienia barwnikowego siatkówki, gdzie w dokumentacji medycznej Kliniki (...) w K. nie potwierdzono tego schorzenia.

(dowód: dokumentacja medyczna powódki z Uniwersyteckiego Centrum (...) w K. –k.150-164, opinia biegłego M. S. –k.218-223, 247-248)

2. Ocena dowodów.

Okoliczności udzielania kolejnych przerw w karze, przyczyn ich udzielania, oraz odmowy udzielenia przerwy w dniu 17.09.2013r są niesporne i zostały w całości udowodnione dokumentami z akt karnych wykonawczych, które powołano w stanie faktycznym.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka A. B. , kierownika ambulatorium w ZK w L., która potwierdziła fakt także niesporny, że w warunkach penitencjarnych nie było możliwe przeprowadzanie diagnostyki okulistycznej i potencjalnego leczenia okulistycznego połączonego z zabiegami operacyjnymi. Dlatego właśnie , pomimo izolacji, umożliwiano powódce odbywanie konsultacji okulistycznych poza zakładem karnym. Takim przykładem może być konsultacja u lekarza okulisty E. O. (1) w dniu 14.08.2013r. Zarazem oferowane powódce w ramach izolacji badania diagnostyczne z zakresu neurologii i kardiologii – odrzucała. Bez jej zgody nie można było ich przeprowadzić, choć w warunkach więziennych było to możliwe.

Sąd dał także wiarę zeznaniom świadka E. O. (1). E. O. (1) potwierdziła, że przeprowadzała 3 – krotnie konsultacje stanu zdrowia powódki. Zeznała także, że nie stwierdziła odwarstwienia siatkówki w oku lewym, tylko podejrzewała, że taka sytuacja mogła mieć miejsce. Nie oparła się na specjalistycznym badaniu, bo nie posiadała takiego sprzętu. Oparła się przede wszystkim na wywiadzie od powódki i tym, że oko lewe miała zasłonięte. Nie kierowała więc jej do szpitala, by wykonać zabieg operacyjny, tylko by przeprowadzono diagnostykę i na jej podstawie ustalono, czy do odwarstwienia siatkówki doszło oraz jakie w takiej sytuacji należy wdrożyć leczenie. Zeznania świadka podważają więc twierdzenia powódki, że miała ustalone daty zabiegów operacyjnych i przyjąć do szpitala. Takich dat nie ustalono.

Zeznania świadka R. A. oceniono jako nie istotne –k. 179-183, ponieważ świadek – siostrzeniec powódki znał jej stan zdrowia tylko z jej relacji, nie miał wiedzy czy i w wyniku czego doszło do pogorszenia wzroku u powódki.

Sąd nie kwestionował ustaleń zawartych w opinii lekarza P. W., tylko, że opinia ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Wydano ją co do stanu zdrowia powódki w grudniu 2014r, a więc dotyczy stanu po 15 miesiącach od odmowy udzielenia przerwy.

Sąd dał wiarę opinii biegłego M. S. w zakresie mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia. Takie znaczenie ma wskazanie przez biegłego metod leczenia stanu odwarstwienia siatkówki. Są tylko dwie – operacyjna lub laseroterapia. Biegła zaprzeczyła, aby istniało leczenie farmakologiczne, na które powoływała się powódka, twierdząc, że podjęła je, gdy jej udzielono przerwy w karze. Gdyby istniało leczenie farmakologiczne odwarstwienia siatkówki, to byłoby możliwe odbywanie kary i przyjmowanie leków. Niewątpliwie wykonanie zabiegu operacyjnego lub laseroterapii nie było możliwe w warunkach penitencjarnych, nie oznacza to jednak, że konieczne było udzielenie przerwy w karze,

skoro powódka nie miała ustalonego terminu takiego zabiegu, ani nie ustalono, aby był on konieczny. Potwierdza to dokumentacja medyczna k. 150-164.

Sąd odmówił wiary zeznaniom powódki w charakterze strony –k. 205-208, w których twierdziła, że na skutek odmówienia jej przerwy w karze obumarły jej nerwy oka, a gdy udzielił jej przerwy SO w Katowicach, natychmiast podjęła leczenie i podawano jej leki, lecz niestety to nic nie dało. Wskazano już, że w 2013r powódka nie miała ustalonego żadnego terminu zabiegu operacyjnego lub laseroterapii na lewym oku. Powódka po odmowie udzielenia jej przerwy w karze odmówiła odbywania konsultacji okulistycznych. Możliwość leczenia farmakologicznego odwarstwienia siatkówki wykluczyła biegły sądowy.

3. Ocena prawna.

Roszczenie powódki może być oceniane jedynie w oparciu o przepis art. 417 § 1 kc. Zatem w procesie konieczne było udowodnienie, że działanie pozwanego, wskazywane jako podstawa faktyczna było bezprawne, że powódka poniosła szkodę, oraz, że istnieje związek przyczynowy między działaniem pozwanego, a szkodą doznaną przez powódkę. Nie jest możliwe dochodzenie roszczenia na podstawie art. 417 (1) § 2 kc, ponieważ w wypadku orzeczeń wydawanych przez sąd karny, nie istnieje tryb stwierdzenia niezgodności z prawem takiego orzeczenia. Przepis art. 552 kpk reguluje szczególny tryb dochodzenia roszczeń w stosunku do regulacji zawartej w art. 417 kc, jednak przepis ten nie znajduje zastosowania w niniejszym postępowaniu.

Sąd związany podstawą faktyczną wskazywaną przez powódkę, oceniał, czy wydanie przez Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowienia z dnia 17.09.2013r w sprawie III Kow (...), w którym odmówiono powódce udzielenia przerwy w karze było działaniem bezprawnym.

Zgodnie z artykułem 417 § 1 kc, Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca władzę publiczną z mocy prawa, ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Koniecznymi przesłankami, których zaistnienie umożliwia przyjęcie odpowiedzialności z wyżej wskazanego przepisu są zatem: niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej wywołujące szkodę, szkoda oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem wywołującym szkodę a powstałym uszczerbkiem majątkowym. Zgodnie zaś z art. 6 k.c. ciężar dowodu tych przesłanek spoczywa na powodzie. Przy czym w przypadku stwierdzenia zgodności z prawem (legalności) działań osób występujących w imieniu w/w podmiotów nie ma potrzeby dalszego badania pozostałych przesłanek ewentualnej odpowiedzialności pozwanego, albowiem nie jest spełniona podstawowa przesłanka odpowiedzialności z art. 417 k.c.

W niniejszej sprawie pozwanemu Skarbowi Państwa nie można zarzucić bezprawności działania czy zaniechania w rozumieniu przedstawionym powyżej.

Na wstępie należy wskazać, że przerwy w karze udziela sąd penitencjarny, w wypadku określonym w art. 150 § 1 kkw do czasu ustania przeszkody – art. 153 § 1 kkw. Obligatoryjne udzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności dotyczy wypadku choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby uniemożliwiającej wykonywanie kary pozbawienia wolności. Za ciężką chorobę uznaje się taki stan skazanego, w którym umieszczenie go w zakładzie karnym może zagrażać jego życiu lub spowodować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo (art. 150 § 2 kkw). Fakultatywne udzielenie przerwy jest możliwe, gdy przemawiają za tym ważne względy rodzinne lub osobiste (art. 153 § 2 kkw).

Sąd Okręgowy w Częstochowie odmówił udzielenia przerwy w karze powódce na podstawie art. 153 § 1 kkw a contrario. W uzasadnieniu postanowienia wskazano ustalenia faktyczne, które stanowiły podstawę tego rozstrzygnięcia. Przytoczono zatem opinie biegłych neurologa i psychiatrów, z których wynikało, że nie znaleźli podstaw do stwierdzenia, iż stan zdrowia uniemożliwia wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec powódki. Przytoczono dokumentację z której wynikało, że powódka odmawiała poddania się diagnostyce i leczeniu oferowanemu przez więzienną służbę zdrowia. Powódka odmówiła poddaniu się badaniu TK, włączeniu leków na nadciśnienie, odmówiła pobytu na Oddziale (...)w G. i proponowanej tam diagnostyce. Odmówiła też poddania się leczeniu kardiologicznemu.

Jest faktem, że sąd penitencjarny nie dopuścił dowodu z opinii biegłego z dziedziny okulistyki. Jednak w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17.09.2013r przywołał fakt, że powódka ma zaplanowaną konsultację w Klinice (...) w K. w dniu 24.09.2013r. W dacie wydawania postanowienia przez sąd penitencjarny nie istniał żaden termin jakiegokolwiek zabiegu operacyjnego lub laserowego na oku powódki. Miała wyznaczony tylko termin konsultacji i nic więcej. Pozbawienie wolności nie wyklucza możliwości korzystania ze świadczeń zdrowotnych i gdyby powódka miała życzenie stawić się na konsultację to by tam ją doprowadzono. Jednak już na posiedzeniu sądu penitencjarnego w dniu 17.09.2013r oświadczyła, że jeśli sąd jej nie udzieli przerwy w karze to odmawia doprowadzenia na tą konsultację. Trudno o bardziej przekonujący dowód podważający twierdzenia powódki, że orzeczenie sądu stało się przyczyną pogorszenia jej stanu zdrowia. Odmowa udzielenia przerwy w karze była umotywowana ówczesnym stanem zdrowia powódki, stwierdzonym opiniami lekarskimi. Odmowa udzielenia przerwy w żaden sposób nie uniemożliwiła podjęcia leczenia okulistycznego. Odbywanie konsultacji i badań było możliwe przez doprowadzanie na nie powódki przez służbę więzienną. Gdyby w wyniku tych konsultacji wdrożono leczenie stacjonarne – do tego było konieczne ustalenie terminu leczenia i ewentualnego zabiegu operacyjnego, wówczas powódka mogłaby wnosić o udzielenie przerwy z uwagi na termin przyjęcia do szpitala w celu wykonania zabiegu np. operacyjnego. W takiej sytuacji o udzielenie jej przerwy w karze mógłby wystąpić także dyrektor zakładu karnego. Tyle tylko, że powódka w 2013r nie miała wyznaczonego żadnego terminu stacjonarnego pobytu w szpitalu. Miała ustalone tylko terminy konsultacji i jak wyżej wskazano, odmówiła udzielenia zgody na doprowadzenia na konsultację, jeśli nie uzyska przerwy. Taki „szantaż” wobec sądu penitencjarnego i nie podporządkowanie mu się przez sąd, nie świadczy o bezprawności działania sądu.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r. (sygn. SK 18/00) wskazał, że pojęcie działania niezgodnego z prawem ma ugruntowane znaczenie i w kontekście regulacji konstytucyjnej należy je rozumieć jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej. Niezgodność z prawem w świetle art. 77 ust. 1 konstytucji musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87-94 Konstytucji). Pojęcie to jest więc węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok naruszenia przepisów prawa również naruszenie norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem "zasad współżycia społecznego" lub "dobrych obyczajów". Znaczenie tego przepisu polega na tym, że ustanawia surowsze przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w porównaniu z ogólnymi zasadami opartymi na przesłance winy. Także art. 417 § 1 k.c. przewiduje odpowiedzialność opartą na przesłance obiektywnie niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, a wina pozostaje poza przesłankami konstytuującymi obowiązek odszkodowawczy. Tak więc użyte w art. 417§1 k.c. pojęcie „niezgodności z prawem działań i zaniechań” winno być interpretowane zgodnie z jego rozumieniem w świetle norm konstytucyjnych. Stanowisko to ugruntowuje wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2005 r. wydany w sprawie sygn. SK 60/03 w którym stwierdzono, że czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości (prokuratury i sądu), związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków, nie mają w żadnym sensie charakteru działań nielegalnych ze względu na to, że postępowanie karne zakończyło się prawomocnym wyrokiem uniewinniającym. W kolejnym orzeczeniu (w sprawie sygn. SK 21/04) Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się, że błąd, odmienność oceny dowodów i kwalifikacji prawnej działań obywatela przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości, nie przesądza per se o nielegalności ich poczynañ. Analogicznie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 5.10.2012 r. (sygn. IV CSK 165/12) gdzie wskazał, że „Czynności organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości związane z wypełnianiem ich ustawowych obowiązków nie mają charakteru działań niezgodnych z prawem także wtedy, gdy przeprowadzone postępowanie karne zakończyło się wydaniem wyroku uniewinniającego. Obywatele muszą bowiem w interesie ochrony dobra wspólnego, jakim jest bezpieczeństwo publiczne, ponosić ryzyko związane z legalnym wdrożeniem postępowania karnego. Nie ulega więc wątpliwości, że jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, wszczęcie śledztwa lub dochodzenia jest działaniem zgodnym z prawem” (tak też - por. m.in. wyrok SA w Katowicach z dnia 25.06.2015 r., sygn. I ACa 80/15, LEX nr 1770670, wyrok SN z 17.02.2011 r. sygn. IV CSK 290/10, wyrok SA w Łodzi z 25.06.2014 r., I ACa 1613/13).

Sąd przedstawił poglądy judykatury przyjmując za własne. Działanie sądu polegające na odmowie udzielenia przerwy powódce nie było działaniem niezgodnym z prawem. Nie można z tego zdarzenia wywodzić więc odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. W szczególności podstawą do oceny, że działanie sądu

penitencjarnego było niezgodne z prawem nie może stanowić opinia o stanie zdrowia powódki z 23.08.2013r-k. 3. W opinii tej, zgodnie z prawdą, stwierdzono, że leczenie okulistyczne nie może odbywać się w warunkach zakładu karnego. To fakt bezsporny. Biegły sądowy z dziedziny okulistyki w opinii także wskazała, że w wypadku rzeczywistego istnienia odwarstwienia siatkówki jedyne leczenie to zabieg operacyjny lub laserowy. Więzienna służba zdrowia nie dysponuje możliwościami realizacji takich zabiegów i leczenia. Tyle tylko, że w cytowanej opinii wskazano, że powódka ma być przyjęta do szpitala klinicznego w K. w dniu 27.08.2013r. To nie prawda. W dniu 27.08.2013r powódka miała umówioną tylko konsultację, a nie przyjęcie do szpitala. Konsultacja z 27.08.2013r poprzedzała odmowę udzielenia przerwy, więc nie może być brana pod uwagę w tej sprawie. Jednak warto podkreślić jeszcze raz, że powódka w 2013r nigdy nie miała umówionego żadnego terminu jakiegokolwiek leczenia stacjonarnego z powodu choroby oczu. Biegły sądowy wyraźnie wskazała, że nie istnieje leczenie farmakologiczne odwarstwienia siatkówki, o ile u powódki taki stan wystąpił. Stąd twierdzenia powódki, że pobyt w zakładzie karnym uniemożliwił jej prowadzenia leczenia farmakologicznego, są nieprawdziwe. Jedyne możliwe leczenie to operacja lub laseroterapia. Powódka takich faz leczenia nie miała wyznaczonych. Zatem nie istniały we wrześniu 2013r żadne przeciwwskazania by powódka mogła dalej odbywać karę pozbawienia wolności. Takim przeciwwskazaniem nie było posiadanie legitymacji Polskiego Związku Niewidomych. Osoby z upośledzeniem narządu wzroku, nawet znacznym, nie są pozbawione zdolności do odbywania kar, w tym kary pozbawienia wolności. Nie sposób traktować jako dowodu niezgodności z prawem orzeczenia sądu, opinii sądowo lekarskiej wydanej przez P. W. w dniu 20.12.2014r. Opinia ta została wydana 15 miesięcy od daty wydania orzeczenia przez sąd i odwołuje się do stanu zdrowia powódki z końca 2014r, zatem w żaden sposób nie jest przydatna w tym postępowaniu. Warto także zwrócić uwagę, że opinia ta nie dotyczyła oceny istnienia odwarstwienia siatkówki. Lekarz ją sporządzający (neurolog), nie byłby kompetentny by się w tym przedmiocie wypowiadać i nie wypowiadał się. W opinii zresztą wskazał, że powódka starając się o odroczenie wykonania kary na schorzenia narządu wzroku nie powołuje się (k. 128- 134).

Podstawą ustalenia niezgodności z prawem orzeczenia sądu nie może być także skierowanie z dnia 14.08.2013r wystawione przez E. O. (1). Świadek zeznała, że nie wiedziała czy doszło u powódki do odwarstwienia siatkówki czy nie. Właśnie dlatego skierowała ją do szpitala, by wykonano diagnostykę i wdrożono ewentualne leczenie. W dniu 27.08.2013r powódka nie miała więc umówionego przyjęcia do szpitala, tylko termin konsultacji w poradni przyszpitalnej.

Taką podstawą nie może być także opinia o stanie zdrowia z Aresztu Śledczego w K. z dnia 21.01.2014r (wydana przez lekarza medycyny rodzinnej, a nie okulistę). Warto zwrócić uwagę, że w rozpoznaniu nie wymieniono odwarstwienia siatkówki, wskazano natomiast zespół (...) z przewagą objawów okulistycznych. Opinia co do braku możliwości leczenia w zakładzie karnym wynikała z tego, że nie jest możliwe odbywanie leczenia okulistycznego poza konsultacjami. To fakt bezsporny. Tyle tylko, że w 2013r powódka nie przedstawiła żadnego dowodu, że ma mieć wdrożone leczenie okulistyczne stacjonarne. Fakt potencjalnej możliwości takiego leczenia w przyszłości, mógłby stanowić podstawę do udzielenia przerwy, gdyby z inicjatywy powódki służba zdrowia wskazała termin przyjęcia do szpitala, a nie konsultacji, na które z zakładu karnego nie chciała być doprowadzana.

Nie uzasadnia także oceny, że orzeczenie sądu było niezgodne z prawem, rzekome opóźnienie w podjęciu leczenia choroby oka lewego. Leczenie jest dobrowolne i wymaga zgody pacjenta. Osoba pozbawiona wolności, co do zakresu świadczeń zdrowotnych, posiada te same prawa, jak osoby wolne. Żeby mówić o opóźnieniu, trzeba by wykazać, że pozbawienie wolności na skutek nie udzielenia przerwy w karze, wykluczyło powódce możliwość skorzystania z diagnostyki i wdrożenia ewentualnego leczenia stacjonarnego, zaordynowanego na skutek tej diagnostyki. Tyle tylko, że taki fakt nie miał miejsca. Pisano już, że powódka odmówiła, w razie odmowy udzielenia przerwy, zgody na doprowadzenie na konsultację. Nie miała także wyznaczonego żadnego terminu przyjęcia do szpitala (dr O. nie decydowała o przyjęciu i o jego terminie, tylko zwracała się o diagnostykę, podejrzewając potrzebę leczenia operacyjnego).

Powódka powoływała się na opinię lekarza M. C.. Tyle tylko, że pochodzi ona ze stycznia 2013, a więc odnosi się do ówczesnego stanu zdrowia. Wydał ją chirurg, zatem nie mógł w żaden sposób wypowiadać się o stanie okulistycznym

powódki. Równie nie przydatna do oceny zasadności powództwa jest opinia biegłego K. K. (2) –k.239-240. Opinia ta pochodzi bowiem z grudnia 2005r.

Reasumując, w niniejszej sprawie wykluczono by działanie sądu w postaci wydania orzeczenia o odmowie udzielenia przerwy w karze było działaniem bezprawnym. Uzasadnia to oddalenie powództwa.

We wszystkich pismach procesowych strona powodowa zakreślając podstawę faktyczną żądania, odwoływała się do orzeczenia sądu penitencjarnego o odmowie udzielenia przerwy w karze jako zdarzenia wywołującego szkodę. Sąd jest związany podstawą faktyczną żądania.

Hipotetycznie poniżej sąd przedstawia, poza wskazaną podstawą faktyczną, ocenę sytuacji, gdyby podstawą faktyczną było nie to, że do szkody doszło na skutek wydania orzeczenia, tylko to, że doszło do niej niezależnie od niego, jedynie w wyniku złego leczenia powódki w warunkach izolacji. Takiej podstawy faktycznej powódka nie wskazała. Gdyby została wskazana, to statio fisci Skarbu Państwa byłby nie Sąd Okręgowy w Częstochowie, tylko Dyrektor Zakładu Karnego w L.. Gdyby wskazano taką podstawę faktyczną, powódka musiałaby wykazać, że w czasie pobytu w zakładzie karnym uniemożliwiono jej, lub ograniczono możliwość korzystania ze świadczeń zdrowotnych. Takiego dowodu jednak nie przeprowadzono. Pobyt w zakładzie karnym, nie oznacza, że osoba pozbawiona wolności jest poddawana przymusowemu leczeniu. Wręcz przeciwnie. Osoba pozbawiona wolności w zakresie ochrony zdrowia, jest traktowana jak każdy obywatel. Korzystanie ze świadczeń zdrowotnych jest dobrowolne. Żeby móc mówić o złym leczeniu, konieczne byłoby udowodnienie, że powódka wykazała wolę leczenia. Fakt umawiania wizyt w celu konsultacji nie świadczy o złym leczeniu. Powódce oferowano przecież możliwość skorzystania z konsultacji w czasie odbywania kary, ale ona uzależniała skorzystanie z nich od pozostawania na wolności. Regulamin organizacyjno porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003r- Dz.U. 2003.152.1493, w § 26, daje dyrektorom zakładów karnych swobodę odstępstw od zasad wykonywania kary pozbawienia wolności w stosunku do osób chorych. Stąd teza o możliwości doprowadzania na wymagane wizyty, konsultacje, ma podstawę prawną. Jeśli „więzienna” służba zdrowia nie posiadała zdolności do leczenia okulistycznego, to fakt bezsporny, to nie stosuje się przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14.06.2012r, w sprawie udzielania świadczeń zdrowotnych przez podmioty lecznicze dla osób pozbawionych wolności- Dz.U. 2012.738. Opóźnienie, złe leczenie, miałyby miejsce tylko wówczas, gdyby powódka miała np. wyznaczony termin operacji oka, a fakt pozbawienia wolności uniemożliwiłby wykonanie tej operacji. Takiej sytuacji w tej sprawie nie było.

W tym stanie rzeczy było zbędne dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z dziedziny okulistyki, biegłego neurologa i kardiologa, ponieważ wobec braku bezprawności działania po stronie pozwanego, dowody te niczego do sprawy wnieść nie mogły i dlatego wnioski dowodowe w tym zakresie oddalono. Diagnoza aktualnego stanu zdrowia powódki nie należy do przedmiotu niniejszego postępowania. Z tej samej przyczyny oddalono wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa.

Orzeczono na podstawie art. 417 § 1 kc a contrario

4. Koszty procesu.

Na podstawie art. 102 kpc nie obciążono powódki kosztami procesu. Powódka nie posiada żadnego majątku, osiągane przez nią dochody są na tak minimalnym poziomie, że zasądzenie od niej zwrotu kosztów procesu godziło by w zasadę słuszności.

O kosztach należnych pełnomocnikowi z urzędu powódki orzeczono na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.